

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtik in veča s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske države 6 K. Kdor hoče sam poslati, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Katal. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petlitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Naše združeno delo.

Na naš popolnoma stvarno pisan uvodni članek pod gornjim naslovom je odgovorila „Domovina“ z uvodnikom pod istim naslovom. Naš članek je bil popolnoma objektivno in na podlagi natančnih podatkov, katerih pa v ozirom na narodne nasprotitve ne maramo objavljati, sestavljen, ter je bil svarilo vsem onim, kateri iz lastnega samoljubja zidajo velikanske palače, katere se niti najmanj ne rentirajo in žrtve, katere na ta način prinašajo denarni zavodi, nikakor ne odgovarjajo koristim, katere ima narod od teh stavb. Ali bi Slovenstvo ne imelo ravno toliko, če ne več haska od Narodnih domov, če bi bili skromnejši? Zakaj ne zahaja kmečko ljudstvo v Narodne doma, katerih namen vendar ni služiti le onemu malemu številu slovenske inteligence, ki živi v mestih in trgih? Kdor je odkritosrčen prijatelj ljudstva in ne posameznih voditeljev, bo znal najti primeren odgovor na ta vprašanja. Sicer pa razum člankarja „Domovine“ ni na Spod. Stajerskem človeka, kateri bi ne uvidel, koliko stotisočev ljudskega denarja se je zabilo v te večinoma nepraktične stavbe. Saj člani načelstva zavodov-lastnikov teh palač živijo v — večnem strahu.

Dokaz, da so te v mestih in trgih obstoječe posojilnice mešanega ustroja res kapitalistični zavodi, najde člankar „Domovine“ pri pregledu računskih zaključkov teh zavodov.

Na ostale točke ne moremo odgovarjati, ker pričajo — milo rečeno — o velikanski nevednosti pisca, ki nima niti najmanjšega pojma o posojilnicah. Da obstoje poleg rajfajznovk še razne vrste drugih posojilnic, da zakon z dne 1. junija 1889. natanko predpisuje glavne določbe pravil, je temu — veleodličnemu člankarju, narodno-gospodarskemu strokovnjaku, popolnoma neznano.

Dopisnika najljubnejše vabimo, da se udeleži prihodnje leto združnega tečaja, da si pridobi vsaj osnovne pojme o združništvu. Med tem časom pa naj pridno prebira strokovne liste in brošure; upamo, da bo prišel potem do prepričanja, kako velikansko nesmisel je spisal v „Domovini.“ Da mu ne bodo delale rajfajznovke in „rajfajznopi“ preveč preglavice, ga potolažimo s tem, da mu naznamo, da spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru ni rajfajznovka, temveč Schultze-Delitzschevka, pri kateri se bodo vse uradovanje za stranke

vršilo zastoj, pri kateri se bodo deleži k večjemu obrestovali tako visoko kakor hranilne vloge ter s tem izključevali koristolovci, pri kateri pa bodo tudi člani načelstva brezplačno opravljali svoje posle.

Schultze-Delitzschevka je, ako je v pravih rokah, tudi za blagor ljudstva delujoč zavod; potrebna je v večjih mestih, kjer mora izvrševati tudi bančne posle. Pri sestavi pravil ni sodeloval noben rajfajznovec iz Ljubljane in bo boljše kazalo predlagano subvencijo podeliti piscu članka v „Domovini“, da si kupi potrebnih knjig in časnikov za poučevanje združništva. Če bi dobili poklicani združni krogi na Dunaju ta uvodnik „Domovine“ v roke, bi izgubili razni velezaslužni združni strokovnjaki, ki stoje „Domovini“ sila blizu in so ta konfuzen članek, poln same nevednosti, povzročili in ga odobravajo, še tisto — trohico ugleda, ki ga imajo tam vsled svojega — odličnega, rodoljubnega, požrtvovalnega, združnega dela.

Ubogi Rajfajzen bi se res v grobu obrnil, če bi mu kedo povedal, da se najdejo med ljudmi, ki si upajo pisati uvodne članke o združništvu, taki nevedneži, kakor je člankar „Domovine.“

Liberalni glasovi o učiteljstvu.

Ker je „Slovenski Gospodar“ nekaterikrat okrcal in označil liberalne učitelje, kakor pač zaslužijo in so že zdavna zaslužili, pa se jim je prizanašalo, dokler jim ni zrastle divji greben, se zdaj po svojih družstvih in listih „zgražajo“ („Učit. Tov.“ št. 6) nad tistimi članki, ali da primerno porabimo besede „Učit. Tov.“ (št. 4) samega, „začutili so kot pes, ki se mu stopi na rap.“ Da se še lahko nadalje „zgražajo“, in sicer nad liberalci in nad — samimi seboj, podajmo jim, kaj ti pravijo o njih.

„Domovina“ št. 60 od leta 1907 piše: „Da slovenski narod svojega učiteljstva ne upošteva, mu ne pripisuje nobene važnosti, ga dostikrat sovraži, je pač umljivo. In od tega dandanes opravičenega ljudskega naziranja odvrniti narod je mogoče le, če se iztrebi zlo tam, kjer pravzaprav tiči: zlo tiči v učiteljstvu samem.“

Sedaj se pripeti večkrat, da zapustijo ravno nadarjeni učitelji svoj stan in se posvetijo drugemu poklicu, a splošno se tudi opaža, da stariši ne dajejo radi svojih dečkov v učiteljska in tako primanj-

kuje učiteljev vedno bolj. Naši nadzorniki si pomagajo na ta način, da nastavljajo takozvane pomožne učitelje. Pri nas se uporabljajo za to le razni dijakci, ki iz kateregakoli vzroka niso mogli nadaljevati svojih studij (kaj se le jih končati), in pri tem gg. nadzorniki ne zahtevajo ravno preveč. Tako je govoril nadučitelj Strmšek sam v Celju dne 8. dec. 1906. Glej „Narodni List“ 1906, št. 10.

Učitelji nemškutarji: „Izgojeni v znamenju narodne mlačnosti, naravno, tudi narodu niso mogli vcepiti spoštovanja, ljubezni do rodne grude, do samega sebe. Učiteljskišnik, čeprav porojen med narodom samim, čeprav v prvi mladosti ni slišal ni besedice nemške, se je kmalu docela odtujil narodnemu duhu.“ („Domovina“ 1907, št. 60.) To je, postal je naroden odpadnik. „Nekateri prejemajo celo Judežev groše od zloglasnega Schulvereina.“ (Strmšek, „Nar. List“ 1906, št. 10.) „Koliko jih je, ki se še do danes niso mogli privaditi žitju in bitju naroda, iz katerega so izšli.“ („Domovina“ 1907, št. 60.) „... je opravičen strah, da nam zmanjka v najkrajši dobi učiteljskih moči za narodne šole“ (istotam), to je, ne bo narodnozavednih učiteljev.

Nemškutarsko učiteljstvo je nesposobno otroke učiti in vzgajati: „Nikakor se ni čuditi, če se bojiijo nekateri učitelji napisati par slovenskih vrstic za kak časopis ali za kakšno oblastnijo. S kakšnim veseljem pa naj poučuje tak učitelj slovensko mladino, kako naj jo uči spisja, in kako naj podpira narodno vzgojo!“ (Besede Strmškove, „Nar. List“ 1906, št. 10.) „Slučaji, ko je moral otrok-učenec pomagati učitelju s kakim slovenskim izrazom iz zadrege — niso redki. Zalostno sicer — pa resnično!“ („Domovina“ 1907, št. 60.) „In tu nam treba ljudi, ki bodo res vredni tega imena — ki bodo pravi učitelji narodovi in ne samo reklama za tuje blago, za tujo „kulturo“ (istotam; to je, ne samo širili nemškutarstva!).“

„Revščina pa zatira navdušenje, ona podkapa značaje in mori veselje do dela. Taki učitelji ne poučujejo z vnostjo, oni ne morejo vzgajati značajne mladine in je navduševati za vse dobro, plemenito in lepo, ker česar človek sam nima, tudi drugim dati ne more.“ („Nar. List“ 1906, št. 10. Zopet besede Strmškega!).“

„Učiteljstvu treba več izobrazbe!“ („Domovina“ 1907, št. 108.) „Isto potrebno čutijo liberalni učitelji sami.“ (Prim. „Učit. Tov.“ 1908, št. 3, 5.)

Podlistek.

Kmečki kralj Matija Gubec.

Iz hrvaškega Marko Krajinca.

(Dalje.)

Gospoda! Hvala svetli kroni, da nas je uslišala! Ljudje smo, imamo srce in dušo. Pravice nam je treba, da moremo dihati. Prišli boste daleč naokoli, povsod boste našli velikansko množico beračev, vse to je napravil grajšček Tah. Našli boste vislio na število, vse je dal postaviti Tah sebi v peklenko zabavo! Glejte rane na naših telesih, vse te rane nam je vsekaj Tahov bič. Ne dopustite, da bi nam začela znova teči kri, ker po krvi postane človek divja zver! To vse ponesite pred kraljevo obličje, on naj pravično sodi, saj je on namestnik božji!

Poštenjak Draškovič je zapisal vse pritožbe besedo za besedo in vse Tahove grehe ter jih poslal kralju.

Zvečer se je župnik Babič iz dna srca zahvalil Grdaku, da se je pred kraljem zavzel za uboge kmete in s tem rešil bedno ljudstvo toliko solz in krvi.

Oče sveti, prime Grdak starega, častiljivega župnika za roko, v meni bije hrvaško srce! Bog sam mi daj svojo pomoč v tem svetem boju, da bom mogel kmalu streti glavo temu razbojniku na Susjedu! Z Bogom, oče moj!

Plemenitaš odide domov poln svetega navdušenja za svoj ljubi hrvaški narod, starček duhovnik pa vzkligne še enkrat:

Jezus, Odrašenik sveta, reši moje ljudstvo!

XV.

Tah začne divjati nad domačini.

Bilo je drugega jutra na gradu Susjedu. Po dvorišču so skakali neobrzdani konji, na sredi dvorišča pa je stal Tahov sin Gavro z batino v roki in pred njim mož s krvavo glavo.

Drago vas bo stal ta udarec; tako delajo razbojniki, ne pa ljudje!, reče mož.

Mladič se zalesti vanj in ga hoče še enkrat z batino, a v pravem času mu je ustavi čvrsta roka Grdakova.

Ali je tako ravnanje vredno gosposkega človeka“, reče mirno. Do krvi raniti človeka, ki izpolnjuje svojo dolžnost! Sram vas bodi!

Kaj se je zgodilo?, vpraša Tah s hripavim glasom, prišedši s Petričevičem in Bošnjakom na dvorišče.

Ta pes, ta zanikrnež, zavpije Gavro, mi je izgnal konje iz hleva!

Prav je storil, reče Grdak, ker je vaš mladi gospod izgnal iz hleva kraljeve konje! Hlapcu sem jaz sem ukazal, naj gre po konje, a vaš sin ga udari, da se mu pociodi kri in da ni bilo mene, morda bi ga bil celo ubil!

Pusti, sinko, te prostake na miru in pojdi v grad, de srdito Tah, potem pa ogovori Grdaka:

Ko že tako pazno čuvate kraljevo posest, bi bilo dobro, da razsipavate malo manj kraljevo blaga med kmečko smet! Vi me boste zopet tožili za-

radi te razbite buče, jaz pa vas zatožim, da kradete in brez potrebe trosite kraljevo imetje!

Ce sem razdelil kaj žita, sem ga dal kmetom, ki ste jih vi do golega oplenili. A kar pravite, da kradem, to pa je od vas nepošteno!

Vaša mera je polna, odvrne mirno Tah in odide, rekši hlapcem, da jih čaka zdaj važen posel.

Grdak zapelje ranjenega kraljevega slugo pod streho, Tah pa si da na drugi strani dvorišča privedi ogleduha Šimena ter ga vpraša, ali ima kaj novic. Lopov Šimen kajpada prihrdi, češ, pa še koliko, a zato hoče imeti tudi nekaj napitnine.

Tah namigne Petričeviču. Kakor blisk pograbi Petričevič Šimena za ramena, podere ga na zemljo ter mu sede na glavo, drug hlapec ga zgrabi za noge, dva pa jameta z mokrimi vrvmi mlatiti po ogleduhovem hrbtu, da je kričal kakor živinče in stiskal nohte globoko v zemljo.

Okoli petdeset udarcev je dobil Šimen in Tah ukaže, da naj nehajo. Šimen se vzdigne na kolena; obraz mu je ves moder, oči krvave, in tulil je kakor ranjena zver.

Tah zarenči vanj, naj pove odkrito, ali je ljubil kastelanko; Šimen mu pokima z glavo.

Dalje mu zapove, naj pove vse, kar ve o zaroti kmetov. Šimen maha z rokami in kima z glavo v znamenje, da je pripravljen povedati vse; težko diha je poprosi vode ter se zruši brez zavesti na tla dvorišča.

Tah ukaže, naj mu prinesejo vode in naj ga spravijo h grajskemu ozidju. Ko opravi drug posel, ga bode izpraševal še dalje in potem hajd ž njim na hruško.

Nato mirno zbeži v stanovanje kastelančino, ki je že sladko spavala. Zbudi jo in jo začne iz-

„Pravi učitelji, učni umetniki in otroški prijatelji, učitelji polni ljubezni do mladine so redki. Zato se čuje opravičen glas učiteljskega po večji in globlji naobrazbi in strožji izbiri naših sodelovalcev“ (učitelj Rozina na učiteljskem zborovanju v Ormožu, glej „Učit. Tov.“ 1908, št. 8).

Solski „uspehi“: „Mrznja kmečkoga ljudstva napram soli ne izvira iz pomanjkanja smisla za naobrazbo, ampak iz dejsta, da med sedanjo ljudsko solo in vsakdanjim življenjem ni prehoda — sola ne vzgaja za življenje... Mnogoteri ne prime za nobeno knjigo in noben časopis več, saj mu v Solski dobi knjiga ni postala prijateljica in učiteljica za življenje“ („Domovina“ 1907, št. 101). „Današnje poučevanje je neko trdo delo, pridobivanje znanja za parado, za prezentiranje. Zalostno nasprotstvo: Sola, ona otrpnuje zanimanje na pisanih svetovnih objektih (za naravo), zagreni veselje na učenju, pristriga letalnica vzpenjajočemu se razumu — mori duha, vzgaja otrpnelost“ („Učit. Tov.“ 1908, št. 8). Zahvalimo za priznanje, odkod mračnjaštvo in nezavednost ljudstva!

Liberalni učitelji, ali niso to očitanja takšna in še hujša, kakor so bila v „Slovenskem Gospodarju“? In nad temi se niste „zgražali“, ampak jih še „pobožno“ poslušali ali celo sami pisali!

Politični ogled.

— **Volitve na Kranjskem.** Sijajno je zmagala na Kranjskem v vseh kmečkih občinah Slovenska ljudska stranka, posestrima naše štajerske Kmečke zveze. V vseh volilnih okrajih so prodrli z velikimi večinami njeni kandidati. Za mesta je postavila samo v Idriji svojega kandidata, g. Arkota, kateri je prišel z liberalcem Ganglom v ožjo volitev. V vseh drugih mestih je podpirala Slovenska ljudska stranka neodvisne slovenske kandidate, ki so vstali proti liberalnim kandidatom. Vsled tega se je liberalcem tudi v mestih zelo huda godila, dobili so s svojimi kandidati neznatne večine. Liberalizem umira tudi po mestih in ne bo dolgo, da se bo mu tudi tukaj zapela pogrebna pesem. Izvoljeni so naslednji liberalci: dr. Tavžar, dr. Triller, dr. Vilfan, Plantan, Lenarčič, Pirc, dr. Eger. Iz trgovske zbornice sta izvoljena liberalca dr. Novak in Supančič. Očitane liberalnih listov, da se je Ljudska stranka zvezala pri volitvah z Nemci, je hudobna laž. Ker ni imela svojih kandidatov, ji tudi ni trebalo iskati nobenih zvez, ampak podpirala je le neodvisne slovenske kandidate. Ti pa so gotovo bolj narodni, kakor liberalci, ki so bili dosedaj s posebno pogodbo v istini zvezani z Nemci.

— **Volitve na Goriškem.** V torek dne 3. marca so se vršile volitve iz splošne skupine. Na laški strani je zmagala krščansko-socialna stranka z ogromnimi večinami. Izid na slovenski strani še nam ni znan, ko to pišemo. Priobčili bomo izid med najnovejšimi novicami.

— **Volitve na Češkem** so razven nekaterih ožjih volitev dogotovljene. Čeprav si je priborila katoliško-narodna stranka samo en mandat med Čehi in 2 med Nemci, vendar je število glasov tako naraslo od začetnih volitev, da je upati pri prihodnjih volitvah najlepših uspehov. Med Čehi boste najmočnejši stranki češka agrarna z 42 poslanci in mladočeška s 35 poslanci. Med Nemci imajo liberalci 18, radikalci 14 in agrarci 13 poslancev.

— **Volitve v Galiciji** so izpadle za protiliberalne stranke dovolj ugodno in bodo imele v deželni zboru določilno večino. Ta izid se pripisuje

praševati po svileni mošnjici, ki ji jo je on daroval, a njegova gospa Jelena zvezla. Žena prebledi in ne more izustiti niti besedice.

Ti ne veš, kje je, smet ženski! Pa ti jaz pokazem!, in potegne mošnjico iz žepa.

Ali je znabiti to? In komu si jo dala? Šimenu, ali ne? No, le čakaj! — Petričević!

Po teh besedah potegne iz žepa škarje in kakor bi mignil, ji odreže lase. Služabniki pridere v sobo in čulo se je samo divje tuljenje, umerjeni težki udarci in trepetajoč krah Tahovega glasu.

Kastelanko so vlekli iz sobe in jo privezali na že pripravljeno osla, tako da je bila z obrazom obrnjena proti repu. Gnala sta jo skozi vas dva orožnika, in jo nemilo šibala z brezovkami, tako da se je že držala rana rane.

Kmetje so vse to gledali, zgražali se in si šepetali:

Bože! In to je naša gospoda!

Ogleduh Šimen je v nezavesti čul, kaj mu je namenjeno.

Ko je imel Tah s svojimi slugami opravka s Kastelanko, in ko je drugi dan odšel, da prinese Šimenu vode, se začne ta kakor maček plaziti po trebuhu in se privleče do konjskega hleva.

Kakor da ga je vzdignil sam hudič, zajezdi mahoma bistrega konja, objame ga za vrat in zdirja navzdol proti odprtim vratom, kjer izgine kar brez sledu.

XVI.

Grdaka preženejo z grada.

Da bi se prikupil kraljevemu dvoru, je dajal Tah rad za vojsko denarja, žita in sena, zato pa gnil in izsesaval podložne kmete kakor pijavka.

spretnemu vodstvu sedanjega poljskega ministra Abrahamoviča, ki je boj med sorodnimi krščanskimi strankami znal potom sprav zelo omejiti.

— **Volitve na Hrvaškem.** Hrvati niso hoteli sprejeti mažarskega jezika za svoje železnice, vsled tega so nastale homatije in ban grof Pejačević je moral odstopiti. Na banski prestol so posadili Mažari najprej Rakodezaja, potem baron Raucha, ki bi naj Hrvate spravil k pameti, seveda k taki pameti, kakoršno so si Mažari želeli. Ban baron Rauch je vodil nove volitve za novi hrvaški sabor. Te volitve pa so jasno pokazale, da se Hrvati ne dajo tako spametovati, kakor bi baron Rauch in Mažari radi. Pri volitvah je baron Rauch popolnoma pogorel. Le dva njegova pristaša sta bila voljena, s tema pa seveda ne more vladati. Razven teh dveh žalostnih mož je bilo izvoljenih: 22 poslancev čiste stranke prava (Frankovec), 23 pravašev, 19 srbskih samostalnih, 10 koalicijskih, 4 liberalci, 2 kmečke str., 1 socialist, 1 Nemeč, 1 divjak, 1 srbski radikalec, 2 Starčevićanca izven stranke. Ni gotovo, ali bodo zopet nove volitve, ali pa bo baron Rauch moral iti in se bo mažarska vlada z večino hrvaškega sabora sporazumela.

— **Perzija.** Perzijskega šaha so napadli dne 28. m. m. z bombami, ko se je peljal iz svojega grada v mestu na svoj grad zunaj mesta. Napadalec so mislili, da se pelje šah v avtomobilu, zato so vrgli bombo pod avtomobil. Ker se je pa kralj peljal v vozu za avtomobilom ni bil ranjen. Pač pa je hudo ranjenih od njegovega spremstva 12 oseb, 9 pa ubitih. Šah se je podal v bližnjo hišo, od koder se je takoj vrnil v grad nazaj.

Maša politična naznanila.

Dne 26. febr.: Včeraj se je vršil v Lincu shod Ljudske stranke za Gornje-Avstrijsko. Stranka šteje 45.000 udov, večinoma kmetov. — Danes je sprejel ruski car vse dumine poslance v posebni avdienci. — Črnogorski prestolonaslednik Danilo je obiskal našega cesarja. — Prošnjo za pomiloščenje goljufivega italijanskega ministra Nasija je podpisalo dosedaj 91 poslancev.

Dne 27. febr.: Črnogorski princ Mirko bo baje postal generalni guverner Makedonije. — Italijanski državni zbor je odklonil predlog socialista Bisolatti, da se uvede v državi brezverska šola, s 347 proti 60 glasovom. — Turčija je odpoklicala svoje vojske od perzijske meje. S tem je končan spor med obema državama. — V nemški gosposki zbornici se je sprejela poljska razlastitvena postava vsled pritiska vlade. Proti je govoril ostro kardinal Kopp.

Dne 28. febr.: Na predsednika ljudovlade Argentinije Alcorta je vrgel anarhist bombo. K sreči se bomba ni vžgala. Napadalec in tri njegove tovariše so prijeli. — Amerika se pripravlja na boj z Japonsko. Na otoku Honolulu v Tihem oceanu zgradi veliko bojno pristanišče.

Dne 29. febr.: Danes se je posvetoval odsek gosp. zborn. zaradi znižanja sladkornega davka. Gospodom se ni dopadel paragraf, da se dotični sladkorni tovarnar kaznuje, ki ne zniža cene sladkorja, za kolikor se je znižal davek. — V Koburgu na Nemškem se je danes vršila poroka bulgarskega kralja Ferdinanda s princesinjo Leonoro Reus-Köstritz. — Na Portugalskem je izišel kraljev odlok, s katerim se razpišejo državnozbornske volitve za dan 5. aprila. — Iz Maroka prihajajo slabe vesti. Mulej Hafid namerava napasti od dveh strani Kasablenco.

Dne 1. marca: V Perziji so vrgli bombo na šahovega ljubljencega prefekta Desir Maksusa. Bomba je samo razstrgala več mimoidejih ljudi.

Tudi zdaj ni štedil denarja, samo da pridobi na dvoru pri kralju ljudi na svojo stran in da se znebi Grdaka. Tožil je Grdaka, da krade in razsipava kraljevo imetje in njegovi pristaši so res pri dvoru dosegli, da se, naj da večja polovica posestva Tahu v zakup za 2400 goldinarjev.

Na dan svete Marjete prideta na Susjed dva mažarska carinarja; obema je Tah odprl svojo blagajno in jima do vrha napolnil mošnje. Poklicala sta Grdaka in zahtevala, naj odda Tahu vse ključee, potem pa ga čisto lepo odpravila z grada.

Grdak odjezdi takoj v Brdovec k župniku Babiču, pri katerem se je ravno mudil Ilija Gregorič. Ko jima Grdak pove, kako sta ga mažarska carinarja kakor kakega psa odgnala z grada in predala vse posestvo susjedskemu krovloku, prebledita oba na smrt.

Usmili se nas, Bože!, sklene stari župnik svoje roke.

Vso posest Tahu?, skoči Ilija na noge. Srce mi pravi, da bo tekla kri!

XVII.

„Mera Tahovih hudobij je polna!“

In zopet je kričal Tah v svojem besu nad podložnimi kmeti: Zdaj sem vam jaz gospodar! Živel je na Susjedu čisto osamljen; žena mu je umrla, kastelanka se mu je izneverila, sinovi pa so mu bili na vojski.

Skof Draškovič ga je tožil kralju, tudi Gregorijanec je pritiskal s svojo tožbo, plemstvo ga je začelo zapuščati in protin ga je neusmiljeno grizel. A pri vsem tem je udarjal in mlatil po kmetih, da so jim kosti pokale.

Člani revolucionarne zveze v Perziji izjavljajo, da ne bodo preje mirovali, dokler šah ne odstopi. — Na Francoskem nameravajo izdati nov zakon, glasom katerega bo razporoka še lažja kakor dosedaj. Nebroj ženskih društev je že ugovarjalo proti temu. — Francoska vlada je sklenila poslati v Maroko še 5000 mož in odstavi generala Amadeja. Na njegovo mesto nameravajo poslati generala Liantey, ki bo imel vsega skupaj 13.000 mož.

Dne 2. marca: Ogrska delegacija noče sklepati v tem zasedanju o zvišanju plač častnikov in moštva; pravijo, da se morata prej obe vladi o tem pogajati. — Car je pomilostil izdajalca Port Arturja generala Stössl v enoletni lahki zapor. Pokojnina in redovi mu ostanejo.

Dne 3. marca: V proračunskem odseku našega državnega zbora se hočejo združiti zastopniki vseh nemških strank, da bi v narodnih vprašanjih skupno nastopali. — Oddelek avstro-ogrške mornarice je na polovanju v sredozemskem morju ter se je ustavil na otoku Malta, kjer je bil od Angležev navdušeno sprejet. — Na Dunaju so se pričeli pogovori zastopnikov vseh deželnih odborov, kako se naj ozdravi boleno gospodarstvo raznih dežel. Posvetovanj se udeležuje tudi krščansko-socialni minister dr. Gesman. — V Združenih državah severoameriških se je začel boj za mesto predsednika ljudovlade. — Položaj v Maroku je zelo resen.

Razne novice.

* **Duhovne vesti.** V Braslovcah je zadela kap tam upokojenega obče priljubljenega č. g. kanonika Bohinca. Fratres mementote! — Za kaplana v St. Ilju, v Slov. gor. je nastavljen č. g. Anton Bolkovič, emer. c. in kr. vojni kurat Sekovske škofije.

* **S šole.** Za nadučitelja pri Kunigundi na Pohorju je imenovan šolski vodja v Resniku Matej Zgajner.

* **Iz finančne službe.** Prestavljena sta davčni oskrbnik g. Rudolf Ulm iz Judenburga v Konjice, in davčni asistent g. Anton Mravlag iz Ptuj v Gradec.

* **Petdesetletnico doktorstva** je obhajal 1. marca starosta štajerskih Slovencev g. dr. Josip Vošnjak. Bil je dne 1. marca 1858, torej pred 50 leti, na dunajskem vseničilišču promoviran doktorjem zdravilstva.

* **Volilna reforma** in Narodna stranka. Sedaj ležijo pred nami tudi resolucije, ki jih je sklenila Narodna stranka dne 23. febr. na svojih ponekod zelo klavernih shodih. Jasno nam dokazujejo, da ta stranka ni ljudska, ni demokratična, ampak zares prava liberalna stranka starih fraz in nazorov. Pravi, da hoče splošno in enako volilno pravico, a v istem času priznava vse stare privilegirane skupine in še hoče novo razredno ločitev našega ljudstva v novo skupino! Naš članek je v zadnjem listu razvijal načrt volilne reforme, ki je najbližji splošni in enaki volilni pravici in ki bi bil najlažje doseči, ker se naslanja na državnozbornsko volilno pravico.

* **Slovenci, pozor!** Narodna stranka se je s svojim načrtom za nov volilni red približala zelo nemški in socialdemokratski stranki. Nemški stranki, ker mora vendar vedeti, da se obdržijo le zaradi tega vse stare skupine, da se ohrani neprimerna premoč Nemcev. In Narodna stranka je zadovoljna s starimi skupinami. Socialistom se je približala, ker hoče novo skupino, v kateri ne bode več splošna in enaka volilna pravica za vse volilce, ampak v kateri bodo volili le delavci. Ta skupina bo po

Kmet je zanemarjal v svojem obupu plug in motiko, temu se pridruži še suša in toča in glej — nadloga trka na vrata! Mrtvaški zvonec je udarjal po cele dne in če si vprašal, koga nesejo, so ti odgovorili:

Že tri dni ni jedel ničesar, pa je našel košček trdega kruha in ga hlastno snedel, pa eva ga mrtvega! Danes sta siti samo dve stvari: Tah na Susjedu in črv v grobu!

Ljudstvo je gladlo hrastovo skorjo skorjo mesto kruha. Samo gospoda Gregorijančeva so se usmilili lačnih revic ter jim od časa do časa pošiljali po župniku kruha.

A Tahovi ljudje so to kmalu zvohal; prignali so v vas cel. trop psov, kmetom s silo jemali hrano in jo metali med pse pred očmi od glada ginjajočega ljudstva.

A Tah je udaril še z novimi davki, na vsako hišo po dva dukata. Iztirjevali so davek siloma. Denarja v tej bedi kmet seveda ni imel, odgnali so mu zato zadnji rep iz hleva.

Prošnja ni pomagala nič; kdor se je upiral, ga je čakala Tahova ječa, najčeseče pa vislice; kajti kakor je Tah sam pogosto rekel, njemu jed ne gre v slast, dokler ne vidi, da se kak kmečki pes stresla na vislicah. Tu ni bilo ne postave, ne pravice, Tah je bil nesrečnim kmetom postava in pravica!

Obupano ljudstvo se komaj premaguje in zatajuje, da ne plane nad Taha, dokler še mu ta beštija grajska ne iztrga srca iz prsi, dokler so jim še pesti dovolj krepke, da bi zamogle poriniti nož v Tahovo srce.

(Dolge prihodnosti.)